

poslanstvom u Bratislavi; Slovačko-hrvatskim društvom u Slovačkoj i Hrvatskim klubom u Bratislavi; Društvom hrvatskih književnika, Maticom slovačkom, Koordinacijom hrvatskih društava prijateljstva, Hrvatskim katoličkim zborom »MI«, Hrvatskom maticom iseljenika, Družbom »Braća hrvatskoga Zmaj«, KUD-om »Industrogradnja« u Zagrebu, Hrvatima u Slovačkoj i Slovacima u Hrvatskoj te brojnim drugim udrugama, ustanovama i pojedincima u Slovačkoj i Hrvatskoj. Na kraju su podatci o održanim skupštinama i izabranim tijelima, popis članova i bogata bibliografija djelatnosti Društva. U poglavlju »Naši prethodnici« dosta pozornosti je poklonjeno katoličkom povezivanju.

Konstatirano je: »Između Hrvata i Slovaka postoje bogate veze i na polju crkvene povijesti. Katolička Crkva svojim školstvom, premještanjem profesora, učenika i studenata, (...) otvaranjem samostana, razmjenama redovnika, redovnica i svećenstva — stalno je poticala i širila duhovnu, vjersku i kulturnu suradnju. Brojni svećenici, biskupi, nadbiskupi i kardinali grade mostove prijateljstva«. Slijede tekstovi o Antunu Vrančiću, sv. Marku Križevčaninu, Leopoldu Kolončiću, Františku Klobušićkom, Aleksandru Alagoviću, Jurju Hauliku, Josipu Jurju Strossmayeru, Štefanu Moysesu. Jednom riječju, Katolička crkva je snažno potpomagala proces povezivanja hrvatskoga i slovačkog naroda, podupirala suradnju, zbližavanje i prožimanje kultura i svekolikoga duhovnog života.

Za izuzetno plodonosan rad Društva hrvatsko-slovačkog prijateljstva predsjednika Društva prof. dr. Antu Vukasovića Skupština je proglasila doživotnim počasnim predsjednikom. Naznačenom spomen-knjigom, tj. monografijom koja je tehnički vrlo kvalitetno opremljena, Društvo hrvatsko-slovačkog prijateljstva svekoliku svoju djelatnost čini dostupnom hrvatskoj i slovačkoj javnosti, u želji da njihova bogata iskustva potaknu

i druga društva prijateljstva na intenzivnije djelovanje i stvaranje spomen-knjiga, a Hrvate i Slovake na građenje novih, toliko nam dragih, potrebnih i korisnih mostova prijateljstva.

Ivica Đaković

Mijo Škvorc, *Molitva svake duše*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 2006, 408 str.

Knjiga *Molitva svake duše* temelji se na zapisima kontemplativnog razmatranja pomoćnog biskupa Zagrebačke nadbiskupije isusovca o. Mija Škvorca. Prije nego mu je Zagrebačka nadbiskupija povjerala vršenje pomoćnog biskupa, o. Mijo Škvorc predavao je filozofiju mladim isusovačkim kandidatima na Filozofskom institutu u Zagrebu, te obavljao svećeničku službu u Bazilici Srca Isusova. Ondje je svake nedjelje u jedanaest sati služio sv. misu na kojoj su sudjelovali mnogi mladi katolički studenti, jer ondašnje socijalističko-komunističko društvo nije moglo odgovoriti na potrebe mladih intelektualaca. Propovijedajući Kristovu »Radosnu vijest«, isticao je kako nihilističko razmišljanje, koje je sve više zahvaćalo dušu mladih ljudi, može pobijediti Božja Riječ koja je postala čovjekom — Isus Krist kao svjetlo koje jedino pobjeđuje tamu. Zbog svojega apostolskog djelovanja temeljenog na vjeri u Krista, o. Škvorc je bio osuđen od vlasti, neprijateljski raspoloženoj prema Bogu i vjeri, na dvije godine zatvora u Staroj Gradiški. Nakon odslužene zatvorske kazne o. Škvorc zapisuje svoja svakodnevna duhovna razmatranja koja čine sadržaj ove knjige. Knjiga je podijeljena na četrdeset poglavlja koja predstavljaju pojedinačna duhovna razmatranja određene duše.

Prvo poglavlje nosi naslov »Molitva žalosne duše«. Ono započinje meditacijom autora nad novozavjetnim tekstom »Žalosna je duša moja do smrti« (Mt 26, 38). Meditirajući nad ovim tekstom, au-

tor polazi od vlastita iskustva žalosti i tuge koje su ga zamalo dovele pred prag smrti. Jedina i najveća utjeha u njegovu žalosnom životu bila je Kristova muka. Kao što čitamo u psalmu »Dušo odakle tvoja žalost i čemu me mučiš« (Ps 42, 5), tako i pisac postavlja pitanje: Kada žalost zarobljuje čovjekovu dušu, tko je može obraniti od tuge, koja se manifestira kao nutarnji osjećaj praznine? Prije svega, tuga i žalost dolaze kada dušu snađu nedaće i neprilike. Naša tuga započinje kada izgubimo vanjska dobra, nakon čega shvatimo da su ona prolazna i zamjenjiva. Tuga može vladati našim srcem zbog nesretne ljubavi. Žalostimo se zbog smrti drage osobe. Svaku ovu nepriliku proglašavamo krivcem što se naša duša žalosti i tuguje. Postoji još potrebnija neprilika koja se događa kada iz našeg najdubljeg dijela bića izbacimo Boga, ostajući bez blaženstva za kojim svaki čovjek po svojoj naravi teži. Zato u ovome svijetu ima mnogo tužnih, žalosnih i umornih duša koje ne pronalaze izlaz iz svojega besmislenog života. Izlaz iz takvoga besmislenog stanja je Isusova muka koja započinje u Getsemanskom vrtu kada je bio napušten od svojih najmilijih. Kao što Isus moli svojeg Oca, koji je i naš Otac, za snagu kako bi podnio žalost i tugu, tako i ljudska duša treba tražiti svoj oslonac za izbavljenje u Bogu. Kako čitamo u Isusovim govorima o blaženstvu, naše blaženstvo je povezano tugom i žalošću. Čovjekova tuga mora biti njegova najveća radost u kojoj nam progovara Isus Krist kao najbolji prijatelj, otvarajući nam svoje izranjene ruke kako bi utješio čovjekovu dušu ispunjenom tugom i žalošću zbog učinjenih grijeha.

O grješnom stanju duše autor piše u poglavlju »Molitva grješne duše«. Svaki čovjek je grješnik. Nakon što učinimo neki grijeh mi izbacujemo iz naše duše Dobrotu, a iz našeg srca Ljubav, zbog čega osjećamo progon, osamljenost, pustoš i prazninu koja nas dovodi do ništavila. Svakim grijehom počinjenim našom

slobodnom voljom gubimo milost Božju i uništavamo vlastitu narav koja je do tada bila pod okriljem Nadnaravnoga. Iako bismo najradije svoje grijehе sakrili, oni se po našoj savjesti otkrivaju Nebeskoj javnosti. Izaći iz grješnog stanja ne možemo bez Božje milosti koja poziva našu dušu da prizna grijehе, a naše srce da se za njih pokaje. Nakon kajanja ponovo zadobivamo čistoću srca koje teži da bude poput savršene Božje milosrdne ljubavi.

Poglavlje »Molitva mladenačke duše« autor je posvetio problemima mladih ljudi današnjice. Pisac primjećuje kako mladi umjesto da su ispunjeni životnim zamahom, idealom, vjerom u Boga, divljenjem prema Savršenom Biću u kojem bi pronalazili egzistencijalnu sigurnost, sve više postaju umorni, utučeni, kao da nose neizdrživi metafizički teret na svojim mladenačkim leđima. U prošlosti je mladi čovjek kao Božje dijete blago koračao svome Ocu. Danas živimo u doba kada su većina mladih ljudi nevjernici. Već oko trinaeste godine života većina njih ne vjeruje u Boga, a u dvadesetoj godini kada se od mladoga zrelog čovjeka očekuje donošenje konačne odluke, on se odlučuje protiv Boga, budući da Ga, prema Feuerbachu, shvaća kao vampira kojeg je ljudski um projicirao iz vlastite svijesti, a sada nam siše krv života. Više ne prihvaćamo Boga. Na mjesto Njega stavili smo znanost jer, kako kaže A. Comte, Bog je mit koji odlazi s mitskim vremenima. Suvremeno doba je vrijeme znanosti i čovjekove neograničene apsolutne razumske sposobnosti koja je u mogućnosti odgovoriti na sve tajne materijalnog svijeta. Da, materija je temelj svega i njom se objašnjavaju sve promjene i svemirska otkrića. Tradicija i vjera su samo jedan dio povijesti koji je obilježavao razdoblje srednjeg vijeka koje se smatra prevladanim. Nekad je mladi čovjek bio metafizičar koji je propitkivao o biću i Bitku. Sada ga zanimaju samo atomi. Mladi više ne poznaju moral. Dobro je ono što je korisno, ugodno

i zgodno, a zlo je ono što prijeći našu samovolju da ostvari cilj. Iako većina mladih intelektualaca smatra kako je došlo razdoblje u kojem je ljudskom intelektu moguće odgovoriti na sva pitanja i za svaki problem pronaći rješenje, sve više ih prati osjećaj praznine, bezličnosti, nepovjerenja te naposljetku padaju u ništavilo.

Autor postavlja pitanje ima li uopće izlaza iz takvog pesimizma. Može li se uopće pronaći svjetlo u takvoj tami? O. Škvorc odgovara kako se moramo vratiti u nutrinu duše i oslušivati glas Istine, Dobrote, koji nas zove. Isus nas ne ostavlja same. On nas zove i otvara naše oči pred varkom i taštinom, briše svaku žalost i tugu, pomaže nam u prevladavanju grijeha koji smo počinili u trenutku zablude i slabosti.

Ovo je kratki prikaz samo triju duhovnih razmatranja o. Škvorca koji je dobro poznavao narav ljudske duše, njezinu žalost i razočaranje, sumnjičavost i grešnost, nervozu i zbunjenost, te naposljetku redovničku i svećeničku dušu. Unatoč neobičnom, pomalo pjesničkom stilu pisanja, svaki čitatelj može proširiti svoj duhovni horizont razmatrajući nad *Molitvom svake duše* o. Mija Škvorca.

Rebeka Šimunković

Mirko Nikolić, *Ljepota Božje riječi*, FTI, Zagreb, 2005, 161 str.

Knjiga *Ljepota Božje riječi* dio je niza meditacija čiji je autor isusovac Mirko Nikolić. Autor je meditacije napisao na temelju tekstova iz došašća, uzetih iz starozavjetnih knjiga, najviše proroka Izaije, te na tekstu Prve Ivanove poslanice za razdoblje Božića i Nove godine. Osim uvoda u meditacije i uputa za meditaciju biblijskog teksta knjiga sadrži tri velike tematske cjeline. Prva cjelina je Došašće, za njom slijedi Božić i naposljetku Nova godina.

U prvome tjednu došašća svaki dan obilježen je nakanom — moli se za mi-

lost kako bismo se dostojno pripremili za Božić. Nudi nam se velik broj Izajinih tekstova kao osobe uzora za vrijeme Došašća koji je zaista vjerovao u dolazak Spasitelja. Svi tekstovi prvoga tjedna Došašća žele istaknuti da nikada nije kasno da se promijenimo i postanemo bolji te govore o budućem vremenu, upozoravajući da ne treba gledati na sadašnjost, već budućnost i za nju se pripremati. Cilj je pokazati kako je moguće uspostaviti ono što je bilo na samome iskonu u raju. U teškoj i beznadnoj situaciji Izaija hrabri narod i donosi utjehu. Poruka jest da svi mi trebamo svojega Izaiju, ali i da mi sami moramo drugima biti Izaija. Drugi tjedan Došašća ispunjen je molitvom za okrpju i poticajem da se bude jak. Cilj je posvijestiti i dočarati da Bog ne voli grijeh, ali voli čovjeka, iako je grješnik. Naš životni put jest težak, ali je to put k Bogu, i zato ga treba pažljivo pripremiti. Uvijek smo nezadovoljni, mislimo da smo više dali nego primili — no Bog nam daje više nego što i pomislimo, a jedini uvjet je pozornost prema zapovijedima, vjernost na putu te budnost, bdijenje i pozornost kao kreposti kojima je označeno došašće. Treći tjedan došašća obilježen je molitvom kao pomoći da u sebi ostvarimo duh siromaštva. Bog traži da se držimo prava i činimo pravdu, traži održavanje naravnoga prirodnog morala, ono što je utisnuto u narav svakog čovjeka. Trebamo se ugledati na poštene, jednostavne i skromne ljude koji su nam kako autor kaže »svjetlo u mraku, putokaz na raskrižju i utjehu u gorčini«. Posljednji dani došašća pokazuju da je to vrijeme optimizma, nade i budućnosti. Čovjek je u opasnosti da se okreće prema prošlosti; ukoliko iz toga nastoji naučiti nešto za budućnost, tada čini ispravno, no ukoliko tako kritizira sadašnjost, čini krivo. Došašće nam poručuje da moramo upirati pogled u budućnost i zato je važno shvatiti da Bog djeluje u svakom trenutku. To ćemo znati jer nam postavlja svoje znakove i ostavlja svoje tragove, a na nama je da ih uočavamo i